

Hur kan man tänka kring arbets- och miljömedicin på vårdcentralen?

Behnam Saghebpori

Specialistläkare allmänmedicin & arbets- och miljömedicin

Arbets- och miljömedicin

Sydöstra sjukvårdsregionen

- ✓ Region Östergötland
- ✓ Region Jönköpings län
- ✓ Region Kalmar län

Gemensam resurs för alla tre regioner och vår verksamhet riktar sig till hela sydöstra sjukvårdsregionen.

Arbets- och miljömedicin

Remiss

- Företagshälsovård
- Vårdcentral
- Sekundärvård
- Egenremiss
- **Graviditetspenning**

Bedömning

- Rekommendation
- Komplettering
- Utredning

Utredning

- Mottagningsbesök
- Arbetsplatsbesök
- Samverkan med FHV och arbetsgivare

Remissvar

Förebyggande arbete

- Kontakt med företagen
- Uppföljning
- Utbildningar/Expertstöd
- Rekommendera FHV-inkoppling

Exponeringar

- Fysikaliska- ex vibrationer
- Kemiska- ex lim
- Biologiska – ex endotoxiner
- Ergonomiska- ex ogynnsamma arbetsställningar
- Psykosociala – stress

Medicinska kontroller

- Vibration
- Handintensivt arbete
- Nattarbete
- Fibrosframkallande damm (kvarter, asbest, syntetiska oorganiska fibrer)
- Allergiframkallande ämnen
- Bly, kadmium, kvicksilver
- Klättring med stor nivåskillnad
- Rök- och kemdykning
- Dykeriarbete

Fortsatt arbete isocyanater nu efter astmadiagnos?

Arbete med isocyanater. Tidigare arbetat mer på golvet med isocyanater men arbetar nu på kontor men finns isocyanater i lokalen. Hereditet astma med mor och syster med astma.

Sedan 2022 haft hosta vid ansträngning. Normal spirometri och fick Ventilastin men detta rann ut i sanden. Nu sökt igen i oktober 2024 för hosta vid lättare ansträngning som kommer varannan dag. Gör testbehandling med kortison-tabletter. Hostan försvinner då helt. Sätter därför diagnos astma. Patienten har frågor kring om han kan fortsätta arbeta utifrån att han har astma och i kontakt med isocyanater.

Har diskuterat med kollega och önskar hjälp med ställningstagande kring patientens arbete där han ändå till viss del kommer i kontakt med isocyanater. Kommer sannolikt vara välreglerad astma på DuoRespbehandling men frågan är om isocyanater kommer förvärra astman på sikt och göra astman svårbehandlad. Patienten är orolig över sitt arbete.

Sambandsutredning

- Sjukdom/skada/symtom?
- Yrke och arbetsplats?
- Exponering?
- Tidssamband?
- Konkurrerande/samverkande/bidragande faktorer?
- Särskild känslighet hos patienten?
- Vetenskaplig evidens?

Till AMM?

- Arbetsgivaren har ett långtgående ansvar gällande arbetsmiljö=> om det saknas kompetens=> koppla in extern resurs, alltså FHV
- I många fall finns det avtal med FHV=> då ska FHV ta bollen först
- Om ingen FHV=> remiss till AMM
- Om FHV inkopplat men bedömningen är att mer behövs=> remiss till AMM
- Om oklarheter gällande FHV=> remiss till AMM
- Det vi inte tar: hörselnesättning pga buller (ÖNH), dermatologiska besvär (Hud) och exponeringsutredning av mobbning/kränkande särbehandling
- **Kontakta oss gärna för diskussion😊**
- På viss.nu finns "remiss till företagshälsovård"

Till chef eller arbetsgivare angående

Namn _____ Personnummer _____

Denna patient har sökt på vår mottagning och vi bedömer att patienten har ett behov av en kontakt med sin företagshälsovård på grund av

(t ex arbetsrelaterad problematik, sjukskrivningsfrågeställning)

Tacksam för svar om vad ni kan göra eller har gjort enligt nedanstående svar

Namn, ort och datum

Plats för stämpel

- ☐ Remissen lämnas till patienten
- ☐ Remissen skickas till arbetsgivaren

Detta godkänns av mig

Namnteckning (patient)

Svar till behandlande läkare

- ☐ Vi har ingen möjlighet att erbjuda patienten någon kontakt med Företagshälsovård
- ☐ Den beskrivna problematiken är redan uppmärksammat av Företagshälsovården
- ☐ Vi har nu bokat en tid för patienten hos vår Företagshälsovård

FHV Namn _____

Adress _____

Telefon _____

Ev. övrig information till primärvårdsläkaren / husläkaren _____

Ort och datum _____

Anmälan till Arbetsmiljöverket

- Anonym
- Skyddsombud
- Patient
- Läkares anmälan
- Arbetsmiljoverket.se

Läkares anmälan

I vissa fall ska läkare anmäla sjukdomar som kan ha samband med arbetet och arbetsmiljön. En sådan anmälan ska skickas till Arbetsmiljöverket.

Du som är läkare ska till exempel anmäla sjukdomar, symtom och besvär som

- pekar på dåliga arbetsförhållanden eller bristande rutiner för arbetsanpassning och rehabilitering
- drabbat många personer i en viss typ av arbete (när antalet är fler än vad man skulle förvänta sig, eller fler än normalt i denna typ av arbete eller på ett visst arbetsställe)
- ökar i frekvens över tid
- kan bero på exponering för carcinogena eller mutagena ämnen
- är nya, oväntade eller sällsynta och kan sättas i samband med det arbete som patienten har.

Du kan läsa mer om detta i 2 § i arbetsmiljöförordningen.

Så anmäler du

➕ Fyll i formuläret och skicka in anmälan

Typfall ni kan stöta på 1

- Patient ringer/är på mottagningsbesök och säger sig ha besvär i form av domningar/stickningar/pirningar i bägge händer, framförallt höger hand. Är vänsterhänt.
- Pågått i ca 5 år
- Tycker att det har förvärrats
- Kan vakna pga domningar. Är frisk och medicinfri
- Phalens och Tinel positiv. Inget annat statusmässigt.
- Vad kan vi fråga?

Vi kan fråga

- Andra besvär eller andra delar av kroppen?
- => berättar att han har vita fingrar men inga andra besvär.
- Yrke och arbetsplats?
- => Snickare på ett medelstort företag sedan ca 10 år
- Finns det kollegor med liknande besvär?
- => Finns två andra med liknande besvär och en tredje som är opererad pga karpaltunnelsyndrom
- Har företaget FHV och har du varit där?
- => Tror att det finns/vet att det finns men har inte varit där
- Orsaken till besvären är sannolikt jobbet
- FHV behöver kopplas in för hjälp med systematisk arbetsmiljöarbete, ev medicinsk kontroll för pat och kollegor och arbetsanpassning. Arbetsterapeut vid misstanke om KTS. OM ej FHV=> AMM

Typfall ni kan stöta på 2

- Patient som sökt vård på VC pga andningssvårigheter och hosta. Utredning på VC visar att patienten har astma.
- Insatt på behandling=>
- Uppföljning visar fortsatta besvär, ACT är nja, och spiro med rev som är nja=>
- Medicinjustering=>
- Uppföljning visar fortsatta besvär, ACT är nja och spiro med rev fortsatt nja
- Vad kan vi fråga?

Vi kan fråga

- Vad jobbar du med?
- => Industri där man lackar och limmar.
- Blir du sämre på arbetsplatsen och bättre under helg och semester?
- => Ja, bättre under helgen och under semestern
- Har du kollegor med liknande besvär?
- => Ja, en kollega omplacerades pga besvär med luftvägarna
- Har ni FHV och har du varit där?
- => Nej, vi har ingen FHV tror jag, är osäker.
- Orsaken till besvären är sannolikt jobbet
- Här behöver FHV kopplas in för systematiskt arbetsmiljöarbete, ev medicinsk kontroll, arbetsanpassning/omplacering. Om ingen FHV=> AMM

När patient ringer/ är på besök hos er

Exempel

- Astmatiker, allergiker, KOL nyttillkommen/försämring trots behandling? => billackerare, frisör, bagare, metallbearbetare?
- Polyneuropatier, parkinsonism med diffus bild ?=> metallbearbetare?
- Mesotheliom=> byggnadsarbetare?
- Karpaltunnelsyndrom, vibrationsskada?=> byggnadsarbetare?
- Nacke, rygg, axlar, handleder mm=>byggnadsarbetare, fabriksarbetare?
- Nefropati (anemi, HT) med oklar bild? => metallbearbetare, ytbehandlare?
- Eksem?=> bagare, industri

Tanken är inte att ni ska lära er alla yrken och exponeringar!

Kolla gärna på följande sida för att se om det är ett känt samband och hur man kan tänka:

- [Jobbafrisk.se](https://jobbafrisk.se) (jättebra sida för ungdomar och deras föräldrar att gå in på för att se om ett visst yrkesval är lämpligt)

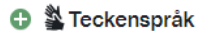
- <https://www.jobbafrisk.se/>
- <https://www.jobbafrisknpf.se/>

När patient ringer/ är på besök hos er 2

- Pat och grannar med förorenat vatten? (t ex bly)
- Pat (och kollegor) har symtom och misstanke om att det är byggnadsrelaterat?
- Egenföretagare och riskfyllt arbete?

Graviditetspenning

Teckenspråk

Du som är gravid kan ha rätt till graviditetspenning. Det gäller om du har ett fysiskt ansträngande arbete, eller om det finns risker i arbetsmiljön och din arbetsgivare inte kan placera dig till andra arbetsuppgifter.

Vem kan få graviditetspenning?

Du kan ha rätt till graviditetspenning om du är gravid och

- har ett arbete i Sverige som du inte kan utföra, antingen för att det är fysiskt ansträngande eller för att det finns risker i arbetsmiljön
- inte kan bli omplacerad av din arbetsgivare till ett lättare eller mindre riskfyllt arbete
- har en sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Oavsett av vilken anledning du får graviditetspenning, kan du som längst få den fram till och med 11:e dagen före beräknad förlossning. Därefter har du möjlighet att ansöka om föräldrapenning. Du kan få graviditetspenning på 25 procent, 50 procent, 75 procent eller 100 procent.

Om du inte har rätt till graviditetspenning har du möjlighet att ansöka om föräldrapenning från den 60:e dagen innan beräknad förlossning.

Hur mycket pengar kan jag få?

Du får knappt 80 procent av din lön, men högst 914 kronor per dag. Ersättningen betalas ut för varje dag i veckan, inte bara de dagar du skulle ha arbetat.

Arbetsanpassning?

- Stressrelaterade besvär, ångest och depressiva besvär
- Muskuloskeletala besvär
- Kan vara innan, under och efter en rehabinsats
- Även om ej arbetsorsakat, kan en anpassning vara aktuell
- God prognos på många stressrelaterade besvär, anpassningar kan räcka och sjukskrivningar kan snarare stjälpas => individanpassade åtgärder

Miljömedicinska frågor?

- amm@regionostergotland.se

Take home message

- Vid oklara/nyttillkomna besvär/diagnoser=>
- Vad jobbar pat med/finns det kollegor med liknande besvär?
- Finns det tidssamband?
- FHV inkopplat?
- Glöm inte arbetsanpassning när ni överväger sjukskrivning/ser risk för sjukskrivning
- Hör gärna av er för diskussion!

- <https://www.arbetsochmiljomedicin.se/>

Tack!

- amm@regionostergotland.se
- behnam.saghebpori@regionostergotland.se
- Telnr AMM:
- [070-299 48 26](tel:070-299 48 26)
- 38991

